

DÓMS- OG KIRKJUMÁLARÁÐUNEYTIÐ

Schengen- samstarfið

Alþjóðasamvinna og staða Íslands í alþjóðakerfinu

Björn Bjarnason dóms- og kirkjumálaráðherra

Fyrirlestur í Háskóla Íslands, 8. október 2008

Tengsl Íslands við Evrópusambandið (ESB)

- 1994 Samningurinn um evrópska efnahagssvæðið (EES)
Frjáls för fólks innan EES.
- 1996 Samstarfssamningur við Schengen-ríkin.
- 1999 Schengen-samningur endurnýjaður eftir breytingar á stofnsáttmála ESB.
- 2001 Full þátttaka Íslands.
Frjáls för yfir landamæri innan Evrópu.

Tengsl Íslands við ESB

EES

- Viðskiptasamningur.
- Blandaður samningur milli EES/EFTA – ríkja og ESB og einstakra ESB-ríkja.
- Taka ákvarðana í sérstökum EES-stofnunum, ráðherraráði, eftirlitsstofnun og dómstóli.
- EES/EFTA-ríkin eiga samskipti við framkvæmdastjórn ESB.

Schengen

- Varðar innanríkis- og dómsmál.
- Samningur milli Íslands/Noregs og ráðherraráðs ESB.
- Taka ákvarðana í samsettri nefnd ráðherraráðs ESB og Schengen-ríkja utan ESB sem jafnframt fer með eftirlit með framkvæmd Schengen-reglna.
- Milliliðalaus hagsmunagæsla Íslands við ESB.

ESB-samstarf á sviði innanríkis- og dómsmála

- Þriðja stoð Evrópusambandsins.
- Þjóðréttarlegir samningar milli ríkja.
- Lissabon-sáttmálinn fellir þetta samstarf undir fyrstu stoð – það er meirihlutaákvarðanir með fyrirvörum.
- Áhrif Lissabon-sáttmálans á Schengen-ríki utan ESB.

Inntak Schengen

- Hindrunar- og eftirlitslaus umferð um innri landamæri.
- Sameiginleg stefna við útgáfu vegabréfsáritana.
- Sameiginlegar reglur um eftirlit við ytri landamæri.
- Sameiginlegir gagnagrunnar og upplýsingakerfi (SIS og VIS).
- Samstarf í lögreglumálum.

Aðildarríki Schengen-samstarfsins

- **25 aðildarríki:** 22 ESB-ríki, 3 EFTA-ríki (þ.m.t. Sviss full aðild 1. nóv. 2008).
- Bretar og Írar utan Schengen en þátttakendur í lögreglusamstarfi.
- Búlgaría, Rúmenía, Kýpur og Liechtenstein á inntökulista.
- Danir með fyrirvara vegna lögreglusamstarfs.

Takmörk Schengen-samstarfsins

- Lagapjónusta ráðherraráðs ESB túlkar hvað fellur undir samninginn.
- Þröng túlkun, m.a. í þágu Breta og Íra.
- Svisslendingar hlynntir þröngri túlkun.
- Stjórnarskrá Íslands setur þátttöku takmörk.

Stofnanir og samvinna tengd Schengen

- Eurojust – samstarf ákæranda.
- Europol – samstarf lögreglu.
- CEPOL – evrópski lögregluskólinn.
- FRONTEX – landamærastofnun.
- Landamærasjóður Evrópu.

Samningar tengdir Schengen-samstarfinu

- Evrópska handtökutílskipunin.
- Gagnkvæm réttaraðstoð í sakamálum.
- Dublin-samstarfið um meðferð hælisumsókna.
- Prüm-samkomulagið (í undirbúningi).

Baráttu gegn hryðjuverkum

- Ekki hluti af Schengen-samstarfinu.
- Ísland fyrir utan samstarf öryggislögreglu.
- Aðgerðamiðstöð í Brussel (SITCEN).
- CoB ESB- samtök landsbundinnar öryggislögreglu auk Sviss og Noregs.
- CGT starfshópur CoB gegn hryðjuverkum.
- Club of Berne – yfirmenn evrópskrar öryggislögreglu, ekki hluti ESB, Noregur og Sviss.

Málefni útlendinga

- Greina á milli ríkisborgara utan EES, sem sækja inn á Schengen-svæðið og EES-borgara.
- Margir ríkisborgarar utan EES þurfa áritun – gildir á öllu Schengen-svæðinu.
- Paul Ramses – Ítalía – Ísland og Dublin-reglurnar.

EES-borgarar

- Reglur um frjálsta för.
- Réttur til dvalar og atvinnu ræðst af EES-samningnum og inntaki hans.
- Ísland tafði í þrjú ár, að gerast aðili að reglum ESB frá 2004 um frjálsta för.
- Ekki innan EES – ESB mótmælti.
- Lögleitt hér frá 1. ágúst 2008 – ekki enn í Noregi.

Áhersla Frakka vegna innflytjenda og hælisleitenda

- Blátt kort (utan samninga við Ísland).
- Aukin samvinna gegn ólöglegum innflytjendum.
- Landamæravarsla – Frontex efld.
- Sameiginleg stefna gagnvart hælisleitendum, skrifstofa og framkvæmd (utan samninga við Ísland).